

СТАНОВИЩЕ

върху материалите за участие в конкурс за заемане на академична длъжност "професор" , област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина , ПН 6.5. Горско стопанство , научна специалност „Горски култури, селекция и семепроизводство“, по дисциплината „Горска генетика и селекция“, обявен от Лесотехнически университет в ДВ бр. 37/7.5.2019 г., код на процедурата FOR – P – 0419 – 07.

Кандидати за участие в конкурса са:

1. Петър Желев Стоянов

Изготвил становището: д-р Татяна Василева Станкова, доцент по ПН 6.5. Горско стопанство от Институт за гората, Българска Академия на Науките

1. Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Петър Желев Стоянов завършва Лесотехнически Университет, специалност „Горско стопанство“ през 1985г. и започва трудовата си дейност през същата година в Държавно ловно стопанство „Тракия“ гр. Пловдив, където заема длъжността „лесничей“ до 1987г. През периода 1987-1990г. е докторант в Лесотехнически Университет, където разработва дисертационен труд на тема “Еколого-биологични и селекционно-генетични проучвания в бялборовите популации от Родопите“ и през 1992г. придобива образователната и научна степен „доктор“ (тогава „кандидат на селскостопанските науки“). От 1992г. до сега е на работа в Лесотехнически Университет и заема последователно академичните длъжности „асистент“, „старши асистент“, „главен асистент“ и “доцент“. Бил е ръководител на катедра „Дендрология“ в продължение на 4 години, а в продължение на повече от 8 години, през периода 2007-2016г. заема длъжността „Заместник ректор на ЛТУ“. Владее и ползва в различна степен 3 чужди езика и членува в 2 национални и 2 международни професионални организации.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника за РАС в ЛТУ

Заявление за кандидатстване и всички изискуеми към него документи (заверени копия на дипломи и сертификати, справки, удостоверения, списъци и резюмета) съгласно чл. 65а(4) от Правилника за РАС в ЛТУ са налични. Материалите, представени за настоящия конкурс, не повтарят използваните при придобиване на образователната и научна степен „доктор“ през 1992г. и за заемане на академичната длъжност „доцент“ през 1999г. Резюмета на научните трудове за конкурса са представени на български и английски език. Справката за оценка на съответствието с минималните национални изисквания по чл. 2а, ал. 1-4 от Правилника за РАС в ЛТУ показва, че кандидатът изпълнява и надхвърля минималните прагове по групи критерии. За всички приложени списъци по групите критерии е представен доказателствен материал. По група критерии В кандидатът е избрал да представи като хабилитационен труд 10 научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световните база данни Web of Science и Scopus. Съгласно законовите изисквания, те са придружени с Хабилитационна разширена справка, обединяваща ги под заглавието

„Популационно-генетично разнообразие на иглолистните видове в България“, включваща въведение и библиография, в която ясно са разграничени статиите, с които кандидатът участва в съответната група критерии и описваща, точно и конкретно, оригиналните му научни приноси в изследване на изменчивостта на 6 иглолистни вида. Освен списъците и доказателствения материал по задължителните шест групи критерии, кандидатът е представил информация и за участието си в експертни органи, редакционни колегии, в процедури за присъждане на научни степени и академични длъжности, научни форуми и др.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

През последните 20 години доц. Петър Желев е бил научен ръководител на над 100 успешно защитили магистри и бакалаври, разработвали дипломни работи в областта на дендрологията, генетиката, семепроизводството и интродукцията на значителен брой дървесни видове за различни райони на страната и извън нея (Кипър, Гърция). Внушителният брой дипломанти показва както способността му да привлече интереса на студентите към преподаваните от него дисциплини, така и уменията му да бъде полезен съветник в техните първи опити за осъществяване на изследователска работа. Доц. Петър Желев е бил научен ръководител на 4-ма докторанти, а понастоящем под негово ръководство се обучават още двама. Двама от защитилите под негово ръководство докторанти продължават да се занимават с научно-изследователска и преподавателска работа в ЛТУ и Институт за гората – БАН.

Ярко доказателство за успешната работа на кандидата като научен ръководител е блестящата изява в международен мащаб на такива негови студенти като д-р Ганчо Славов, понастоящем изследовател в *Statistical Genomics, Rothamsted Research (RRes), Harpenden, UK*. Способността му да обучава перспективни млади учени на високо научно ниво се потвърждава и от съвместните научни публикации с негови студенти и докторанти, по резултати от техните тезиси, в престижни научни издания с импакт фактор като *iForest* и *Canadian Journal of Forest Research*.

Доц. Петър Желев е търсен често и като оценител в процедури за присъждане на научни степени и академични длъжности, като за последните 20 години е участвал в общо 29 такива процедури.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

4.1. Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

През последните 20 години доц. Петър Желев е бил ръководител от българска страна на 4 и участник в 3 международни проекта. Ръководил е институционален проект по Програма „Развитие на човешките ресурси“ и е участвал в Инфраструктурен проект за създаване на университетска лаборатория за биотехнологични и молекулярно-генетични изследвания. Ръководител или участник е в 30 национални научни и научно-приложни проекта. Тук смятам за уместно да отбележа и участието на кандидата – в миналото или понастоящем - в Националния съвет по Биологично разнообразие, в домейн комитета на програмата COST “Forests, Their Products and Services (FPS)”, в групата експерти по тема “Климатични промени и биоразнообразие” към Бернската конвенция, в Междуведомствена координационна работна група към Конвенцията по биологично разнообразие, направление Климатични промени и биоразнообразие и в Националната комисия по горска селекция и семепроизводство.

Изнесените факти показват, че доц. Петър Желев има качествата да ръководи успешно колективни от експерти за осъществяването на проектни начинания. Освен това, той е търсен като експерт и умее да бъде част от интердисциплинарни научни групи.

4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати

За участие в конкурса кандидатът е представил 86 научни труда. От тях над 1/3 (33 броя) са публикации в списания, реферирани и индексирани в световните бази данни Web of Science и Scopus, а 39 публикации представляват статии в рецензирани списания или доклади в сборници от конференции. Доц. Петър Желев е сред авторите на 4 книги и 10 глави от книги. Наред с научните трудове, са представени и 26 научно-приложни и научно-популярни статии, рецензии и други публикации, както и 1 учебно пособие. Всички представени научни трудове са колективни, което доказва уменията на кандидата за работа в екип, а водещото му участие в 11 от научните публикации свидетелства за способността му да иницира научно-изследователски идеи и да ръководи успешно тяхната реализация. Прави впечатление, че проучванията му с фундаментален характер, най-вече в областта на изменчивостта на горскодървесните видове, намират място както в такива авторитетни международни издания в областта на генетиката като *Heredity*, *Journal of heredity*, *Forest Genetics*, *Conservation genetics*, така и в престижни списания в областта на биологичната и горскостопанската наука като *Canadian Journal of Forest Research*, *iForest*, *European Journal of Forest Research*, *Annals of Botany*, *Plant Biosystems*. Не по-малко впечатляваща е изявата на учения като съавтор на глави от Червената книга на България за природни местообитания с дъбови гори, книги и глави от книги за съхраняване на генетичните ресурси, за адаптиране и устойчиво управление на горите в условията на климатични промени.

Смятам за уместно тук да спомена и участието на доц. Петър Желев в множество, най-вече международни, научни форуми (над 50 за последните 20 години), в т.ч. с пленарен доклад. Кандидатът е член на редакционните колегии на 2 списания с импакт фактор и 2 списания с импакт ранг, правил е рецензии за такива реномирани научни издания като *Forest ecology and management*, *Biochemical Systematics and Ecology*, *Biologia*, *Acta Zoologica Bulgarica*, *Forest Genetics* и др.

Гореизложените факти представят доц. Петър Желев като утвърден и международно признат учен, сред водещите в своята научна област.

4.3. Отражение на научната дейност на кандидата в литературата (цитируемост)

С представените в Справката-самооценка за съответствие на научната продукция на кандидата с минималните национални изисквания, 105 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световните бази данни с научна информация Web of Science и Scopus, доц. Петър Желев надхвърля повече от 15 пъти изискуемия минимум за група Д от показателите. Представените в Справката цитирания, обаче, са само малка част от общия брой позовавания на трудовете на кандидата, които след 1999г. наброяват над 600, от които 270 са в списания с импакт фактор. Високата цитируемост на научното творчество на доц. П. Желев се потвърждава и от индекса му на Хирш, който според Scopus възлиза на 9, като много от статиите му имат над 20, а някои дори над 60 позовавания в издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science.

Тези данни потвърждават актуалността и значимостта на изследванията на кандидата, както и научния интерес към представените в работите му проблеми и резултати. Внутрителният брой цитирания показват, че научната продукция на доц. Петър Желев е добре позната на научната общност у нас и в чужбина.

4.4. Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

В трудовете на кандидата се съдържат както добавящи нова информация или потвърждаващи съществуващи факти и наблюдения приноси към фундаменталното научно знание в областта на генетиката, така и приноси с научно-приложен характер, част, от които са методически.

Сред научните приноси на доц. Петър Желев водещо място заемат базираните на проучванията му върху изменчивостта на множество, най-вече горско-дървесни, видове, както чрез използване на генетични маркери, така и чрез морфологични и морфометрични признаци. Тук бих посочила пионерното прилагане на изоензимни генетични маркери при бялата мура; установеното високо ниво на имбридинг при клека; установената по-висока степен на диференциация в Европейски мащаб между популациите на черния бор в сравнение с белия; откритието, че *Abies borisii-regis* е продукт на сравнително неотдавнашна интрогресивна хибридизация; констатираната сравнително висока степен на диференциация при *Sorbus torminalis* от Източна Европа; установеното значително по-високо генетично разнообразие на обикновения габър на Балканите в сравнение с останалите части на Европа; установеното междинно наследяване на редица морфометрични признаци при хибриди между белия бор и клека, констатираната липса на географска диференциация между популациите на червената хвойна на Балканския полуостров; установеното сравнително ниско генетично разнообразие при дивата коза и др. Друга важна група приноси, свързани със селекцията на дървесните видове, се основават на резултати, оценяващи наследяемостта на растежа по височина, диаметър и обем при наши и чужди потомства на белия бор, на източния платан и обикновената ела. Друга група научни приноси на кандидата с ботанически и дендрологичен характер представляват дендрологичната характеристика на различни територии у нас, обзора върху дендрофлората на България, новата информация за естествените находища, значението и фитохимичния състав на редица видове лечебни растения и др.

С научно-приложен характер са приносите на доц. Желев, свързани с опазването на горския генетичен фонд, както и тези в областта на екологията. Прави впечатление участието на кандидата в методическите разработки, свързани с мониторинга на състоянието и опазването в условията на климатични промени на горските генетични ресурси, с определянето на горските местообитания с висока консервационна стойност, със стопанисването на горите в рамките на природозащитната мрежа НАТУРА 2000, със системата от мерки за смекчаване влиянието на климатичните промени върху горите в България. Ценни изследвания с научно-приложен характер са свързаните със запазването на генетичните ресурси на източния платан, черната топола и обикновената ела у нас, разработването на технически указания за опазване на генетичните ресурси на цера и благуна, проучванията на различни растителни съобщества и находища на редки растения, свързани с опазването им и съхраняването на биоразнообразието.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Приносите на доц. Петър Желев са резултат от собствени проучвания и анализи. В колективните трудове кандидатът е разработвал въпроси, свързани с неговите компетенции и приемам участието му в общите публикации като равностойно. Смятам също, че неговият принос в ръководените от него научни проекти е водещ и определящ.

6. Критични бележки и препоръки

Резултатите от работата на доц. Петър Желев биха могли да намерят по-осезателно приложение не само в екологията и запазването на генетичните ресурси и биоразнообразие, но и в стопанисването на горите и най-вече, за създаването на горски култури със селектиран генетичен материал. Имиджът и позициите на кандидата сред научната и професионална общност биха спомогнали и за промяната на горската политика в тази посока.

7. Лични впечатления

Познавам доц. Петър Желев като ерудиран, отдаден на работата си, утвърден учен с висок международен престиж. Особено уважавам неговата професионална и човешка отзивчивост, съпричастност към проблемите на другите, готовност за съдействие и помощ в трудни моменти, коректност и лоялност.

8. Заключение

Анализът на цялостната професионална дейност на доц. Петър Желев показва, че той не само напълно отговаря, но и многократно превишава изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“, заложи в ЗРАСРБ и съответните правилници. **ПРЕДЛАГАМ кандидатът Д-Р ПЕТЪР СТОЯНОВ ЖЕЛЕВ да заеме академичната длъжност "професор" по дисциплината „Горска генетика и селекция“ от ПН 6.5. Горско стопанство**

Изготвил становището:

/доц. д-р Т

Становището е предадено на: 29.7.2019 г.